1939 ий
9
ЯНВАРЬ
№ 3 (502)
Акше 5 ыр.

9-ше ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла эллысе пролетарий-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден горком орган

Шошо агалан ямдылалтмаште активно участвоватлаш

ВКП(б) Маробкомын 1938 ий ноябрьыште эртыше кокымшо пленумжо „1938 ийыште ял озанлык пашан предварительный итогшо да 1939 ийыште ял озанлык пашан задачыже-шамыч нерген“ вопросым лончылыш.

Пленум тиде вопрос ден лукмо решенийыштыже комсомольский организацийым овчылан пеш кугу да серьезный задача-шамычым шынден. Пленумын решенийыштыже ойлалтеш: „Областной комсомольский организаций ончылан 1939 ийыште тыгай положенийым шукташ пленум задачым шында: комсомолец-шамыч чылават колхозник, животновод, тракторист, комбайнер, машиновед-шамыч ял озанлыкыште подлинный социалистический соревнованийым организоватлымашын да пашан стахановский методшым массовый шарымашын застрельщикше лийыт“.

Комсомольский организаций - шамыч социалистический соревнованийым да стахановский паша методым шарымаште застрельщик улмо рольым эн первояк шошо агалан ямдылалтмаште ончыктышаш улыт.

Каласаш кӱлеш, южо комсомольский организаций-шамыч шошо агалан ямдылалтмаште активно участвоватлат. Шернур районышто „Йошкар шӱдыр“, „Кожланур“ колхозласе первичный комсомольский организаций - шамыч урлыкашым да удобренийым ямдылмаште, ял озанлык инвентарьым олмыктымаште пашам ятыр ыштеныт. Но тыгай пример-шым але пешшагал муаш лиеш.

Шуко колхозласе да МТС-ласе комсомольский организаций-шамыч производственный вопрос ден алят огыт заниматле. Санденак Казанский МТС-ыште трактор-шамычым ремонтироватлымаш кӱрылтын. Ремонтым тӱналмылан кок тылзат шуэш, но кызыт марте 55 трактор гыч 4 тракторым гына ремонтироватлыме, план 7,2 процентлан веле шуктылтын. МТС директор Шабалин йолташ да ВЛКСМ комитет секретарь Мамашев йолташ ремонтым вашкемдышаш верч нимогай мерымат огыт приниматле.

Шернур МТС-ыштат тракторым ремонтироватлыме план шуктылтын ок шого. Тракторист-шамыч коклаште дисциплина лушкыдемын, прогулым ыштымашым, пашаш вараш кодын толмашым, йӱмашым алят витарен шуктымо огыл.

„Смычка“ колхозышто (У-Тор'ял районын) ял озанлык инвентарь-шамыч кушто лийын тушто пӧрдалыт. Нуным ремонтироватлаш алят тӱналме огыл.

Ятыр комсомольский организаций-шамыч тыге шонат: мемнан главный задачына—коммунистический воспитаний, а ял озанлык паша мланна ок касатле, маныт. Тыгай шонымашым озанлык пашашке антипартийный отношений деч моло семын нигузеат аклаш ок лий. Райкомол-шамыч, даже ВЛКСМ Обкомын крестьянский молодежь отделжат (отдел вуйлатыше Смирнов йолташ) озанлык пашашке комсомолын задачыжым умлен шуктен огытыл.

Комсомольский руководитель-шамычлан умлашыш кӱлеш: 1939 ийыште кӱкшӧ урожайым налшаш верч кучедалмаште комсомольский организаций-шамыч ӱмбак пеш кугу задача пышталтын. Сандене Обком, райком да первичный комсомольский организаций-шамыч шошо агалан чыла шот денат сайын ямдылалт шумашке чыла комсомолец ден несоюзный молодежым мобилизоватлышаш улыт.

Морко кыдалаш школын эн сай пропагандистше Светов йолташ.

Фото М. Чуршуковын.

ЛЕНИНСКИЙ ГОДОВЩИНА ВАШЕШ

Шушаш кечылаште В. И. Ленин лӱмеш Всесоюзный библиотекын (Москва) главный читальный залешыже Владимир Ильичын колмыжлан 15 ий темме лӱмеш выставка почылтеш.

Выставкыште В. И. Ленинын посна произведений-шамычын сай изданийже-шамыч—„Что делать“, „Шаг вперед, два шага назад“ да тулеч молат ончыкталтыт. Экспонат-шамыч коклаште (1899 ийсе) „Развитие капитализма в России“ книган первой изданийже уло. „Искра“, „Вперед“ да „Пролетарий“ газет-шамычын посна номерышт пытырак интересный улыт. Нине газетлам лукмо годым Владимир Ильич кугу участийым приниматлен.

„15 лет без Ленина“ разделыште СССР Конституцийын русский, испанский, французский, итальянский да немецкий йылме-шамыч ден роскошный, художественно сӧралын ыштыме экземпляржe-шамыч кугу вниманийым привлекатлат. Тыгак Ильичын илышыже нерген фотодокумент-шамычат интересный улыт.

Идалыкыште кок урожай

СССР наука академий армянский филиалын биологический институтшо Октемберянский районышто кенежым „Лорх“, „Эпикур“, „Ранняя роза“ да „Элла“ сорт паренгым опыт шот дене шынден вуйно пеш чапле урожайым пуэныт, гектар гыч 100—200 центнерым налме. Паренгым тиде ийыштак поген налме шыдан верешн шындыме. Тиде шот дене мланден ик участкыже гыч колхозник-шамыч шурно ден паренге урожайым налыныт.

154 МИЛЛИОН ПУД САКЫР

1939 ий 1 январьлан 1938 ийсе свекла гыч 110.447 тӱжем пуд сакыр ложашым ыштен лукмо. Кодшо ийыште чылаже завод-шамыч 154 миллион пуд наре сакырым луктыныт. Тиде, 1937 ийсе лукмо деч 2.240 тӱжем пудлан шукырак лукмо.

Производственный сезоным 73 сакыр завод пытарен. Чыла вереат 1938 ийсе урожай свеклан сахаристостьшо кӱкшӧ улмо палемдалтеш.

ХРОНИКА

РСФСР Верховный Советын тений 3 январьысе Указше дене А. А. Пекшев йолташ РСФСР Верысе Промышленность Калык Комиссарлан пенгыдемдалтын.

Военный присягым приниматлыме порядок нерген

Центральный да республиканский печатьыште СССР Верховный Совет Президиумын „Военный присягым приниматлыме порядок нерген“ Указшым опубликоватлыме.

СССР Верховный Совет Президиумын Указше ден пенгыдемдалтше военный присягым приниматлыме нерген положений почеш, Пашазе-Кресаньык Йошкар Армийын, Военно-Морской Флотын да пограничный охрана войска-шамычын военнослужащийышт военный присягым посна приниматлат да тудым шке кидышт дене подписатлен пенгыдемдат.

Самырык красноармеец-шамыч да краснофлотец-шамыч внутренний служба нерген уставым, воинский дисциплина да военный присягын значенийже нерген уставым посна тунеммекышт да усвоитлымекышт, военный присягым войсковой частьыш толмеке кок тылзе деч вараш колде приниматлат.

Военный училище-шамычын курсантше-шамыч да военный академий - шамычын слушательышт присягым тиде срок коклаштак приниматлат.

Военный присягым приниматлыме кече военный присягым приниматлыше частьлан паша кечылан ок шотлалт, пайрем кече семын эртаралтеш.

Присягым приниматлашлан боец-шамычым отлично ямдылена

Ме, Калинин лӱмеш Минский военный училищын выпускник-курсантше-шамыч военный присягын у текстше да тудым приниматлыме порядок нерген СССР Верховный Совет Президиумын Указшым йывыртен вашлийна.

Присягын у текстше Пашазе-Кресаньык Йошкар Армийын боевой куатлыкшым адак утларак пенгыдемдымашке виктаралтын. Тудо раш умылашлык да кажный боецын, командирын да политработникын сознанийышке келгын кодеш.

Присягым индивидуально приниматлымаш да тудым шке кид дене подписатлен пенгыдемдымаш—родина, коммунистический партий, мемнан правительство, великий Сталин дек йӧратыме чувствым, мучашдымын преданностьым адакат утларак кугемда.

Пашазе-Кресаньык Йошкар Армий ден Пашазе-Кресаньык Военно-Морской Флотын 21-ше идалыкшылан ме шкенан подразделенийласе боец-шамычым присяга приниматлаш отлично ямдылаш сӧрена. Красноармеец-шамычым Ленин-Сталин великий пашалан мучашдымын преданностьын духеш воспитатлен, тыгай боец-шамычым ямдылена, кудо мемнан ӱмбак нападатлыше неч могай тушманымат шке территориешыжак пеш талын да моштен шалатат.

Калинин лӱмеш Минский военный училищын выпускник-курсант-шамыч: П. В. Пентюк, Д. В. Саравайский, И. П. Волков, Я. М. Онищук, А. Н. Черняев.

Минск, 4 январь.

„За трудовую доблесть“ ден „За трудовое отличие“ медаль-шамычым ямдылымаш

Правительствын утвердитлыме образец дене Ленинградский монетный двор „За трудовую доблесть“ ден „За трудовое отличие“ медаль-шамычым ямдылаш тӱҥалын. Тиде почетный заказым ыштыш эн сай стахановец-шамычлан поручитлыме.

ВКП(б) ИСТОРИЙЫМ КЕЛГЫН ТУНЕМАМ

ВКП(б) историйым самостоятельно тунеммаш-кугу, сложный паша. Тудын деке пеш серьезно относитлаш кӱлеш. ВКП(б) историйым сайын, келгын умлен налашлан тудын ден кылдалтше ятыр моло источник-шамычымат лудын шогыман.

Мый гын, ВКП(б) историйым тыге тунемам: эн ондак „ВКП(б) историйын Краткий курс" учебникшым посна раздел дене лудын лектам. Умлымемла огеш туч гын, адак ик гана лудам. Вара тудо теме дене келшыше газетла гыч але моло источник гыч консультационный материал-шамычым лудам, кӱлеш вераште карандаш дене палым ыштем. Чыла раш умлен шуктымеке, конспектым возаш тӱҥалам. Мый вашке кокымшо главам изучатлен шуктем.

Тыгак мыланем живой лекцият пеш кугун полша. Мый народничество нерген пеш сайынак умлен шуктен омыл ыле. Народничество теме ден лекцийым колыштмеке, мылам чыла раш лие. Тыгак лекцийым, мыйын шонымаште чӱчкыдынак организоватлаш кӱлеш. А Йошкар - Олаште тыгай лекций пеш шуэн эртаралтеш.

Тиде шотышто мемнан комсомольский организаций ВКП(б) историйым самостоятельно тунеме - шамычлан шагал полша, тунемаш условийым ок ыште. Посна комсомолец-шамыч ВКП(б) историйым кузе тунемыт, нунылан могай полыш кӱлеш,—ок интересоватле. Лекцийым гын, ик ганат организоватлен огыл.

А. Лопатина,
Мартранлес пашаенг.

Опытный участок-шамычым ямдылат

Тылзе ончыч „Кожланур" колхоз (Шернур район) пеленсе первичный комсомольский организаций шке погынымаштыже 1938 ийсе ял озанлык пашан предварительный итогшо - шамыч ден 1939 ийсе ял озанлык пашан задачышт нерген ВКП(б)Марийский Обкомын кокымшо пленумын пунчалжым лончылыш.

Тиде йодыш нерген докладым колыштмек, деловой каҥашымаш тӱҥале. Комсомолец-шамыч шошо агалан сайын ямдылалт шумо шотышто ятыр предложений-шамычым вноситлышт, шке ӱмбакышт конкретный обязательство шамычым налыч.

Комсомолка Тимофеева Христина йошкар ушмен опытный участкым, Вершинина Надежда ыштын участкым, Петухова ош шыдан участкым вуйлаташ мутым пуышт. Нуно шке мутыштым шуктышаш верч виян пижыныт. Опытный участок-шамычым ӱяҥдашлан удобренийым погат. Кызыт 5 центнер ломыжым погымо, опытный участкылаш 13 центнер терысым лукмо.

Колхоз пеленсе пырдыж газетын редколлегийже (редактор Медикова йолташ) шошо агалан ямдылалтмашым сайын ончыктен шога. Комсомольский погынымаш лийме деч вара кок номерым луктын.

Комсомолец-шамыч шошо агалан ямдылалтмашке несоюзный молодежымат шупшын шогат. Ял озанлык инвентарьым, урлыкашым ямдылымаш виян кая.

Колхозышто ик ситыдымаш уло. Агрозоотехнический учебым сайын организоватлен шуктымо огыл. Тиде пашам комсомольский организаций шке кидышкыже налашыже кӱлеш.

Кон. Ал.

Кырык-Марий район, Кузнецовский агроучасткын агрономжо В. Ф. Уртюков йолташ ден тудо районысак Красноволжский агроучасткын агрономжо В. К. Плахин йолташ.
Фото М. Чуршуковын.

РЕШЕНИЙЫМ ИЛЫШЫШ ПУРТЫМАН

Марийский педагогический институтысо ВЛКСМ комитет отчетно-выборный погынымашын решенийжым илышыш пуртен ок шого, отчетно - выборный погынымашын критикшым да замечанийже-шамычым ушыш налын огыл. У комитетлан комсомольский пашам йӧршешак саемдаш кӱштымӧ ыле гынат, вашталтыш огеш кой.

Комсомольский погынымашлан комитет ямдылалтмашыже уке. Эше тошто метод почешак, погынымашым кунам шонен, тунам эртара. Тыге ыштыме дене посна комсомолец-шамыч погынымашыш толын огыт шу. Теве пытартыш погынымашке 150 комсомолец нере миен огытыл.

Институтышто студент ден комсомолец - шамыч коклаште йӱмаш да бытовой разложений кугу верым налын шогат. Комсомолец - шамыч Шурдаков, Бряляков, Кривошейн, Лаптев, Петров т. м. йӱын хулиганитлен коштыт. Институтышто вечер лийме годым нуно эре йӱшӧ толыт да кабинетлашке почангыт. 1-ше номеран общежитийыште илыше комсомолка Медведева оласе молодежым ӱжын 15-ше комнатеш групповой йӱмашым организоватлылеш. Комсомолка Куклина еҥын пеш кокла илышыжым пужгала.

Институтышто студенческий молодежь коклаште военно-физкультурный пашат начар ышталтеш. Военно-физкультурный пашан руководительышт Губин ден Столяров йолташат теле сезонлан ямдылалтмашым организоватлен огытыл.

Молан тыгай ситыдымаш-шамыч лийын шогат?

Тидым тыге гына умландараш лиеш:

Институт пеленсе ВЛКСМ комитет да тудын секретарьже Архипов йолташ институтышто калык тушман-шамычын насаждатлыме последствийым да бытовой разложенийым пытараш кучедалмашым ситышын организоватлен огытыл. Марийский педагогический институтышто тыгай ситыдымаш-шамыч нерген шукерсекак кутыралтеш. Шукерте огыл эртаралтше городской комсомольский конференцийыште да оласе актив погынымашыштат чотак палемдалтын. Но ВЛКСМ горком ден ВЛКСМ Обком велым решительный мерым приниматлымаш лийын огыл.

В. Борисов.

КОНСПЕКТЫМ СОСТАВИТЛЫМАШ

Киевский краснознаменный заводын инженерже В. Борисова йолташ „ВКП(б) историйын Краткий курсшым" тунемаш тыге тӱҥалын: эн ончыч предварительно книга дене ознакомитлалтын, вара „Введенийым" угыч лудын лектын, первой главам тунемаш тӱҥалын. Пролетариатын революционный кучедалмашыже нерген марксистский учениýын основыжым сайынрак усвоитлашлан, Борисова йолташ Маркс да Энгельсын „коммунистический партийын манифестшым" шуко гана лончылен лектын да Ленинын „Карл Маркс" пашажым лудын.

В. Борисова тыге возен:

— Молгунамсе гаяк кугу трудым тунемаш тӱҥалме годым, мый посна глава шот дене тунемам. Эн ончыч пӱтынь главам лудын, шоналтен налам. Вара кокымшо гана лудын лектын возаш шонымо главный мысльым, цитатым, посна дата шамычым книжкашак палемдылам. Тиддеч вара гына конспектироватлем, вес семын манаш гын, основной мысль-шамычым, главан содержанийжым логический последовательность ден шке йылме дене возем. Тыгай последовательность денак цитатым, посна характерный цифр да дата-шамычым возкалем.

Произведений пеш нелыжак огыл гын, мый тудым тӱрыс лудын лектам, варажым кажне главам конспектироватлем. Тетрадеш кодымо полеш шке мыслем палемдем, посна верлам ӱлычын удыркалем. „Ленинский сборник - шамычым" лудын, мый Ленин деч книга ден пашам ышташ, кузе конспектым составитлаш тунемам.

Лудын лекме произведенийым шарналташ кӱлмӧ годым мый кеч кунамат конспектым кучылтам. Произведенийым угыч лудын лекме годым тошто конспектым ешарен возем, вашталтышым ыштем. Тыге кажне гана угыч лудын лекмеке произведенийым умылаш лиеш.

(„Советская Украина" газет гыч).

ВКП(б) Историйым самостоятельно тунемше-шамычлан лекций

Шукерте огыл Куракинский кыдалаш школеш ВКП(б) историйым самостоятельно тунемше - шамычлан лекций лийын. Тушко тӱрлӧ верла гыч 200 еҥ наре погынен.

„Борьба за создание социал-демократической рабочей партии" теме ден лекцийым ВКП(б) Маробком пеленсе лекторский группын членже Попов йолташ лудын.

Ф. Янбарцев.

КОЛХОЗНЫЙ ОРГАНИЗАЦИЙЛАН КУГУ ВНИМАНИЙЫМ ОЙЫРАШ

3 январь. Але эр, но ВЛКСМ Тор'ял райкомын омсаже почмо. Секретарь Шипицина йолташын ончылныжо чевер чурийан рвезе еҥ кидыштыже кагаз вӱдылкам пӧртгыктылын шога.

— Секретарь йолташ, мый „Чобык" колхоз гыч улам. Мемнан первичный комсомольский организаций шаланымашке шуын. Мемнанлан полыш кӱлеш

— Кузе... молан шаланымашке?

— Тугак. Кеҥежым организацийыште 12 комсомолец ыле, кызыт визытын гына кодынна.

— Ала, мый ӧрам веле.

— Теве кок тылзе шуэш секретарь уке. Политучебо лиймылан кумшо тылзыш каен.

— Но... Шойыштат!-секретарь пеҥгыдын пелештыш. Немдинский из советышке мемнан пашаенна Сапожникова йолташ шукерте огыл гына миен толын. Тудо тыгай фактым пален налын мыланна увертара ыле...

Рвезе еҥ тыгеат—тугеат умылараш тӧчыш. Шонымыжым шуктыде райкомол гыч лектын кайыш.

Чынак, „Чобык" колхозышто комсомольский организаций нимогай пашам ок ыште. Ятыр жап годсек секретарь уке. Посна комсомолец-шамыч, мутлан Чемеков К., Сапаев А. шуко тылзылан членский взносым тӱлен огытыл. Сапаев, Сапаева М. да моло комсомолец-шамычат колхозный паша гыч шылын илат. Посна комсомолец-шамыч йӱн, хулиганитлен коштыт. Пропагандист Садовин политучебым ок эртарыл.

„Чобык" колхоз пеленсе комсомольский организацийым тазаҥдымаш шотышто кугу пашам ыштыман. Тыгай организаций-шамыч районышто уледат. Нунын дек ВЛКСМ райкомын пашаеҥыштлан чӱчкыдынрак лектын практический полышым пуыман ыле. Но тыге ок ышталт.

ВЛКСМ райкомын у составшылан районный комсомольский конференций колхозный ВЛКСМ организаций-шамычым вуйлатымашым тӱҥгычак саемдаш обязатлен ыле.

Туге гынат, райкомолын у составше ситыдымаш-шамычым пытараш але кӱлеш семын пижын огыл. ВЛКСМ райком бюрон посна членже-шамыч шке пашаштлан ответственностьым ситышын огыт шиж. Бюро член Шатеркин гын йӱын веле коштеш.

ВЛКСМ Тор'ял райкомын у составшылан ялысе комсомолын пашажым саемдыме шотышто ВЛКСМ ЦК VI пленумын пунчалжым большевистски выполнитлыман.

В. Иванов.

ШКЕ ПАШАШТЫМ МОНДЕНЫТ

Кузнецовский пелэ кыдалаш школышто (Тор'ял район) тунемме ий тӱҥалме годым тӱрлӧ организаций-шамычым организоватлыме ыле. Но ния организаций-шамыч кызытат кагаз ӱмбалне гына шотлалтыт.

Теве Осоавиахимовский организацийым вуйлатыше А. А. Глушков, МОПР организацийым вуйлатыше В. М. Ибраев да СВБ организацийым вуйлатыше А. С. Ерсланов йолташ-шамыч нимогай пашамат огыт ыште.

Веденкин Д.

Пашаштыш вашталтыш уке

Буденный лӱмеш колхоз пеленсе первичный комсомольский организацийыште (Морко район) отчетно-выборный погынымаште ВЛКСМ комитетын ожнысо секретаржым пашам начар ыштымыжлан чот критиковатлышт да у состав деч пашам тӱҥгычак саемдаш требоватлышт.

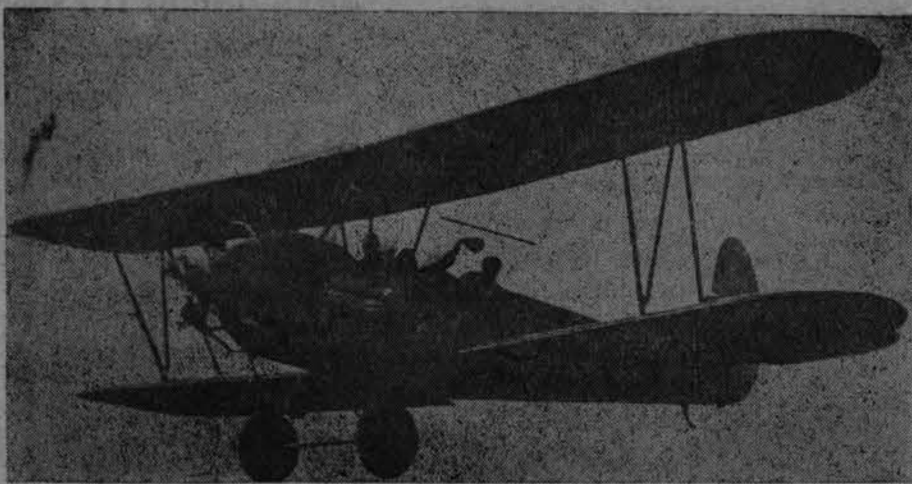
Но ВЛКСМ комитетын угыч сайлыме секретарьже И. Мушков йолташ таче мартенат комсомольский организацийыште пашам саемдаш пижын огыл. Политучебо йӧршеш мондалтын. Отчетно выборный погынымаш деч вара чылажат кок политзанятий веле эртаралтын. Пропагандистлан ВЛКСМ райкомын пионер отдел вуйлатыше Андреев йолташым ойырымо. Андреев йолташлан тиде политкружокын пашажым кӱлеш кӱкшытыш шындыман да район кӧргысӧ комсомольский организаций шамычлан примерым ончыктыман ыле. Но тиде тыге ок ыштал. Нине йолташ-шамыч пашам саемдаш серьезно пижын огытыл.

Комсомолец - шамычлан порученийым пумо огыл. Колхозник-шамыч коклаште политический паша огеш ыштал. Комсомолец-шамыч коклаште дисциплина начар шындалтын. Садланак вет посна комсомолец-шамыч аракам йӱын коштыт.

Мушков ден Андреев йолташмыт нерген ВЛКСМ райком секретарь Сергеев йолташлан серьезнын шоналташыже кӱлеш.

Н. Смирнов.

17 ЯНВАРЫШТЕ НАСЕЛЕНИЙЫН ВСЕСОЮЗНЫЙ ПЕРЕПИСЬШЕ ТӰҤАЛЕШ

Населенийын всесоюзный переписьлан ямдылалтме вопрос ден Марийский АССР-ш чонештен толшо Максим Горький лӱмеш агитэскадрильйын самолетшо.

Ончылно улыт

„У шурно" колхоз пеленсе комсомольский организацийысе комсомолец - шамыч (Шернур район) Блинов И., Блинов П., Кутузов А., Мамаев да молат населенийын всесоюзный переписьын значенийже да кузе тудым эртарышаш нерген колхозник-шамыч дене беседым эртарат.

Иванов.

УМЫЛТАРЫМАШ ПАШАМ ВИЯҤДАШ

Населенийын всесоюзный перепись тӱҥалмешке кандаш кече веле кодын. Переписьым образцово эртарашлан тиде кодшо кечылаште ямдылалтме пашам утыр виягдыман.

Населенийын шушаш переписьлан Кужмарий ял совет кӧргыштӧ (Роҥго район) шукерсекак ямдылалт шогат. Перепись эртарыме нерген СССР Совнаркомын пунчалже ден инструкцийым первичный партийный организацийыште лончылышна. Вара посна коммунист-шамычым да агитатор-шамычым яллаш пеҥгыдемдышна. Тыгак тиде вопросым первичный комсомольский организацийлаштат лончылымо. Посна яллашке комсомолец - шамычым пеҥгыдемдыме. Яллаште нине йолташ-шамычын вийышт ден перепись нерген масса коклаште умландарымашым кумдан шарыме.

Ял совет кӧргыштӧ 12 кружокым организоватлыме. Агитаций пашалан чылаже 50 еҥым десятидворка йыда шеледыме. Колхозник-шамыч ден нуно кажне арняште кок гана занятийым эртарат. Тиде пашаште посна коммунист да комсомолец-шамыч сай примерым ончыктат.

Теве Кужмарий пелә кыдалаш школышто туныктышо комсомолец Т. И. Козырев йолташ тунемше-шамычым поген арнялан кум гана беседым эртара. А тунемше-шамыч ешыштышт ача-аваштлан умландарат. Тунемше Иванован ачаже—„Кӱшнур" колхоз член Петр Матвеевич тыге ойла:

„Перепись нерген мый ни момат колын огынал ыле. Ӱдыремын тидын нерген умландарен пумекыже, мый чыажмак умылышым".

Тыгак К. И. Загайнов, Рябинин, Муржаков, С. Пегенеев, Виноградов, В. И. Загайнов, моло комсомолец-шамычат пашам сайын ыштат. Нунын коклаште шукыжт счетчик улыт.

Ял совет кӧргыштӧ перепись дене 5 участок лиеш. 7 счетчик районный курсым тунем лектыныт. Тиде жапыште перепись нерген 15 номер пырдыж газет лукталтын.

С. Никитин.

Перепись нерген умылтарат

„Ушемнур" колхоз пеленсе комсомольский организацийыште комсомолец-шамыч колхозник - шамыч коклаште населенийын перепись нерген умылтарымаш пашам сайын ыштат. Четкарева В. И. ден Пирогов Н. В. шке участкыштышт умылтарымаш пашам образцово организоватленыт. Нуно посна колхозник - шамыч деке пӧртышкышт мией мутланат, беседым эртарат.

Егошин.

„СССР кубок" розыгрыш

6 январыште Йошкар-Оласе „Динамо" команда хоккей дене „СССР кубоклан" модын. Йошкар-Оласе „Медик" катокеш Иваново областьысе эн тале „Спартак" командым ваштлийын.

Модыш 12 час эрталтымек тӱҥалын. Тале спартаковец - шамыч модышын первой минутыштыжак шкеныштын преимуществыштым ончыктышт. Нуно дружно нападатлат. А динамовец-шамыч капкаштым чот защищатлат. 15 минут гыч штрафной удар дене спартаковец - шамыч счетым почыт. Тидеч вара динамовец-шамыч коклан прорывым ыштылын уна-шамыч капкаш лишемыт. Но спартакын защитыже нападенийым отбиватлен шогеп. Трудный момент годым уна - шамыч грубитленыт. Первой тайм счет вашталтдеак эртен.

Кокымшо таймыште спартаковец-шамыч темпым виянденыт. Динамовец-шамычын капкаштым атаковатлат. „Динамо"-н нападенийже прорывым ыштен мячым уна-шамыч капкаш намият. Капкаш пуртышаш годым спартаковец-шамычлан модыш правилым грубитлен пудыртымыштлан штрафной удар пуалтеш. Счет 1:1 лиеш.

34 минут гыч чот тыршымышт дене гына спартаковец-шамыч динамовец-шамыч капкаш адак ик мячым пуртен кертыт. 2:1 счет ден модыш пыта.

„Динамо" командын модышышт Серебердев, Цапаев да Никулин начар модыч. Нунын начар модмыштлан „Динамо" команда „СССР кубок" розыгрыш гыч лектын.

М. С.

Переписной лист нерген

Советский эл населенийын всесоюзный перепись дек лишемеш. Тиде перепись 1939 ийын 17 январьыште тӱҥалеш. Кажне гражданинлан переписной лист лийман да переписной листыште улшо 16 вопрослан вашмутым пуыман.

1. Ешын кугуракше дек отношений (ватыже, эргыже, авиже, акаже, уныкаже т. м).

2. Эре але ик жаплан тыште ила?

3. Ик жаплан илышылан ончыкташ: а) эре илыме вержым; б) эре илыме верыштыже кунар жап лийын огыл.

4. Эре тыште илышылан, но ик жаплан тышеч кайышылан ончыкташ: „ик жаплан каен" да кунар жаплан каймыжым ончыкташ.

5. Пол (мужской, женский).

6. Шочмо деч вара мыняр ий эртен, ик ий деч изи йоча-шамычлан мыняр тылзе?

7. Национальность.

8. Родной йылме.

9. Мужыраҥше, але огыл?

10. Могай государствын гражданинже.

11. Грамотность: а) лудын да воза але иктаж могай йылме ден лудеш гына; б) але йӧршеш неграмотный.

12. Тунемшылан ончыкташ: а) учебный заведенийын, школын але курсын тӱрыс лӱмыштым; б) могай классыште але могай курсышто тунемеш (ик ий деч шагал тунемшаш курсым „краткосрочн". манын палемдаш).

13. Средний але высший школым пытарен мо.

14. Кызытсе жапыште могай занятийже (службыжо) але могай вес средства ден ила.

15. Паша ыштыме верже (предприятийын, колхозын, учрежденийын лӱмышт).

16. Могай общественный группылан шотлалтеш: пашазе, служащий, колхозник, кооперативный кустарь, крестьян-единоличник, некооперированный кустарь, свободный профессиян еҥ але культын служащий да трудитлыде илыше элемент-шамыч группылан.

Переписной листын вопросыштын пален налмек, нунын несомненный политический значенийм умылыштым, социалистический государствылан нунын научный да практический ценностян улмыштым тунамак умлаш лиеш.

Населений учетым еш еда ыштыме ден (икымше да индешымше вопрос) государствылан тыгай материал лиеш: шуко икшывын еш-шамычлан материальный полышым пуашлан, йоча ясле шамычым, сад - шамычым, родильный пӧрт - шамычым ышташлан средствам мыняр опредилитлыман.

2-шо, 3-шо да 4-ше вопрослан вашмут шамыч промышленный, жилищный, городской да культурный строительствым, советский торговлым, общественный питанийым, кӱртньӧ корно дене да вӱд дене шупшыктымашым большевистский планироватлашлан научный да практический сведений-шамычым пуат. Шемер калык депутат-шамычын советыштым сайлашлан избирательный округ ден участок шамыч тиде сведений-шамыч почеш организоватлалтыт.

7-ше да 8-ше вопрос-шамычын — национальность нерген да Советский Союз калык-шамычын родной йылмышт нерген значенийышт эл кӧргыштӧ гына огыл, но пеш кугу международный значениян улыт. Мемнан государствыште чыла наций ик тӧр праван улыт. Расовый але национальный исключительность нерген але ненавист да пренебрежений нерген кеч могай проповедь—закон почеш караталтеш. Тыге Сталинский Конституций ден установитлыме да тиде советский калыкын илышыжым да йӱлажым пурен. Мемнан переписной листлашке тудо национальность возалтеш, кудо национальностьыш йодыштмо еҥ шкенжым относитла, родной йылме тудо возалтеш, кудым гражданин действительно шке йылмыжлан шотла.

Перепись тыгай цельым шында: мемнан населенийын грамотностьшо нерген, тӱрлӧ учебный заведенийлаште тунемше-шамыч нерген, средний ден высший образованиян-шамыч нерген (11, 12 да 13-шо вопросшамыч) сведенийым налаш.

14-ше да 15-ше вопросшамычлан вашмутым возымашыш пеш кугу вниманийым ойырыман. Населенийын калык озанлык отрасль йыда шелалтме верген да тудын занятийже нерген перепись деч вара налме сведений-шамыч социалистический строительство цельлан моткоч кугу значенийым иметлат.

Кажне советский гражданинлан шинчен шогыман: тудо шке интересыж верч переписьлан кугун полшыман, переписьын результатше пуйтынь советский калыкын благосостоянийже да культуржым ончыкшымат нӧлталаш, мемнан родинан куатшым да обороноспособностьшым виянгдаш служитла.

Д. Бозин,

населенийын 1939 ийсе всесоюзный перепись бюрон начальникше.

Моркинский кыдалаш школын военно-физкультурный руководительже Н. И. Иванов йолташ. Школышто тудо 58 оборонный значкистым ямдылен.

Фото М. Чуршуковын.

Антирелигиозный теме ден лекций эртаралте

Тошто-Тор'ял кыдалаш школ пеленсе СВБ (Союз воинствующих безбожников) кружок шукерте огыл „Миф о христе" теме ден лекцийым эртарыш.

Тыгак „Ушемнур" колхозыштат „происхождение религии" теме ден лекций лийын.

Лекций колышташ шуко колхозник да колхозница-шамыч толыныт ыле.

И. В. Егошин.

„Человек с ружьем" кино-картинам ончышт

Тор'ял. 2—3 январьыште социалистический культур пӧртеш „Человек с ружьем" кино картина ончыкталте. Тиде картинам 1500 еҥ наре ончен.

Экраныште Ленин ден Сталин йолташмыт кояш тӱҥалмеке ончышо-шамыч кугу куанымаш дене аплодироватлышт.

Ш. Семен.

КАПИТАЛИСТИЧЕСКИЙ ЭЛЛАШТЕ

Предатель-шамычым арестоватлыме нерген приказ

1 январь ваштареш йӱдым центральный китайский правительство чыла предательым да родинам изменникше-шамычым арестоватлыме нерген приказым публиковатлен. Приказыште предатель - шамыч ваштареш кучедалмым виянгдаш кӱлмашке ончыкталтеш. Тидын дене пырля правительство йоҥылыш лийше-шамычым шке йоҥылышыштым тӧрлаташ да, японский марионеточный „правительство - шамыч" дене связьым кӱрлын, китайский калык радамыш шогалаш ӱжеш.

Испанский боец-шамычын мужествышт

Барселона гыч „Френте Рохо" газет каталонский фронтышто кредалше республиканский боец шамычын героизмышт шотышто у факт-шамычым ончыкта. Южо кӱкшака-шамыч ик кид гыч вес кидыш ятыр гана кусныльныт, да республиканец-шамыч первой приказ почешак атакыш адак каеныт. Посна боец-шамыч ныл гана сусыргымекат, позиций гыч каяш отказеныт. Унтер-офицер Руис Перес ручной пулемет дене шкет кодын да виш верыште лийын гынат, тудын позицийжым лӱлшӧ фашистский самолет-истребитель - шамычым поктен колтен.

Чехословакия дек Германийын у требованийже

Польский печать фашистский Германийын Чехословакия дек у наглый требованийым ыштымыже нерген увертара. Фашистский Германия чехословацкий армийыште командный постлашке германский офицер-шамычым допуститлашвелэ огыл, тугак Германия дене военный союзым ышташ да Германийын распоряженийышкыже 10 чехословацкий дивизийым пуаш требоватла.

Германский фашист-шамычын тиде требованийышт чехословацкий военный круглаште да пӱтынь чехословацкий общественностьышто виян возмущенийым луктын.

Кугу ученый-шамыч фашистский Италия гыч каят

Известный итальянский ученый профессор Энрико Ферми (физика шотышто шкенжын пашаже верч нобелевский премийым налын ыле) кызыт США-ште ила. Тудо, фашистский Италийыш пӧртылаш ом желатле, манын каласен. Итальянский ученыйын шке элжым коден кайыктыше причинлан Италийыште фашист-шамычын у законодательствышт лийын. Тиде законодательство почеш, Римыште научный пашам умбакыже ышташ йӧн уке.

Словакийыште антифашистский демонстраций

Икмыняр кече ончыч Прешово олаште (Словакия) словацкий фашист-шамыч демонстрацийым организоватленыт, „еврей-шамычым—Палестиныш, чех-шамычым—Прагаш" манын лозунгым провозглашатленыт.

Тиде изи фашистский демонстраций деч вара куатле антифашистский демонстраций лийын. Демонстраций участник-шамыч еврей-шамычын магазинышт деран строитлалт шогалыныт да фашист-шамычлан погромым ышташ пуэн огытыл.

„Хосе Луис Диес" эсминецысе моряк-шамычлан Долорес Ибаррурин телеграммаже

Долорес Ибаррури „Хосе Луис Диес" эсминецын экипажше дек тыгай телеграмма дене обратитлен: „Тендан героизмдам чыла республиканский Испаний саламла. Теҥызын рыцарьже „Хосе Луис Диесын" моряк-шамычлан, республиканский Испанийын пӱтынь флотшылан примерым ончыктышо - шамычлан честь ден слава".

У японский правительство

4 январьыште эрдене премьер Коноэ пӱтынь кабинетге отставкыш лектын.

Японийын императоржо у кабинетым сформироватлаш тайный совет председатель барон Хиранумалан кӱштен.

Оршанский МТС-ын агроном-химизаторжо М. Н. Головина йолташ.

Фото М. Чуршуковын.

Тунемше-шамыч ломыжым погат

Кужеҥер районный колхозный школышто тунемше-шамыч Мокеев И., Макматов М. да Макматов А. 1-ше январьыште „Чашкер" колхозышто 9,5 центнер ломыжым колхозлан поген пуэныт.

Макматов.

* * *

Тыгак „У шинур" колхозышто (Кужеҥер район) тунемше-шамыч Зилотов Н., Кузнецов да С. Камевщиков 13 декабрьыште 6 центнер ломыжым, 3 центнер кайык терысым поген пуышт

М. С. Зилотов.

Тӧрлатымаш

2-шо номерыште „Рвезе Коммунист" газетын 4-ше страницаште „Молодежь ден религий" статьян визымше абзаце путатлалт печетлалтын. Тудым тыге лудман: „Мемнан элыште религийын вожшо пытарлтын. Туге гынат, религиозный пережитка пытен але тудо лӱдыкшан огыл, манын шонаш ок лий.

Редакций.

КОЛХОЗНИК-ШАМЫЧЫН ЗИМНИЙ УЧЕБЫШТЫМ КУМДАН ШАРАШ

Мемнан элысе социалистический ял озанлык кажне ийын чапле сеҥымаш-шамычым ышта. Ленин—Сталин партийын да советский правительствын вуйлатымышт почеш колхозный крестьянство пашан стахановский методшо ден, ял озанлык наука ден да передовой ял озанлык техника ден виян овладеватла.

Тракторым, комбайным, государствын агрономический да организационный полышыжым мошген кучылтмо ден ий еда 7—8 миллиард пуд шурным налаш Сталин йолташын шындыме задачыжым мемнан социалистический земледелий успешно шуктен шога.

Социалистический ял-озанлыкым адакат кӱшкӧ нӧлталшашлан шӱдӧ тӱжем ден у квалифицированный кадр-шамычым—комбайнер, тракторист, шофер, механик-шамычым, полеводческий да животноводческий бригада-шамычын бригадирыштым, звеньевой-шамычым ямдылаш кӱлеш.

Теле жапыште кадр-шамыч туныктымашым путырак кумдан шарыман. Мемнан ял озанлык механизаций школ-шамыч, МТС да районный колхозный школла пеленсе курс-шамыч улыт. Тыште ик жаплан производство дечын кӱрылтын еҥ-шамыч кугу желаний ден тунемыт. Тидын ден пырляк колхозник-шамыч производство деч кӱрылтде шкеныштын квалификацийыштым нӧлтал кертыныт маныт, ял озанлык кружок - шамычым кумдан организоватлаш кӱлеш.

Кодшо ийласе опыт колхозник - шамычын ял озанлык кружоклаште тунемышт кугу значенийжым раш ончыкта. Шукерте огыл Оренбургский область, Бузулукский район, академик Вильямс лӱмеш МТС-н старший агрономжо Я. Тюпенько йолташ ик центральный газетеш кузе нуно агротехнический учебым организоватлымышт нерген возен. Тиде МТС-н пашаеҥышт стахановец-шамыч ден да колхозный опытник-шамыч ден кылым кучeныт. Ниве йолташ - шамычын полшымышт ден МТС ятыр рядовой колхозник-шамычым тувеммашке шупшын.

Кружок - шамыч пашан тӱҥ шотшо ял озанлыкын тӱрлӧ отраслыштыжат кӱкшӧ показатель - шамычым шушо стахановец-шамычын паша методыштым тунеммаш да тиде метод ден овладеватлымаш лиеш.

Стахановец - шамычын опытыштым кумдан шарымаш—зимний учебын тӱҥ задачыже. Тидлан кружоклашке шамыч гына огыт сите, стахановец-шамычын шкеныштын беседа да лекцийшамычым организоватлаш кӱлеш.

Шурнын замечательный мастерже, РСФСР Верховный Совет депутат М. А. Королева шукерте огыл Таганрогышто лишыл районласе колхозник, звеньевой да бригадир-шамычлан агротехника нерген лекцийым лудын. Тиде пеш чапле пример.

Тиде пашашке инженер, техник, агроном-шамычым да МТС-н руководящий персоналжым шупшаш кӱлеш.

Колхозлаште, совхозлаште, МТС-лаште массовый кадр-шамычым ямдылымаште кугу полышым радио пуэн кертеш. СССР Наркомзем агротехника ден лекций-шамычым передатлымашым организоватлен. Верлаште земельный орган-шамычат ял озанлык наукын тӱҥ вопросыжо-шамыч ден беседым да стахановец-шамычын опытыштым эреак передаватлен шогалан верласе радиоузел-шамычым кучылташ улыт.

Шукерте огыл Москва оласе ял озанлык вуз-шамычын академик, профессор да преподаватель-шамыч группо колхозный кадр-шамычлан агротехнический шинчымаш дене овладеватлымаштышт полшен шогаш ял озанлык наукын чыла пашаеҥышт деке ӱжмаш ден обратитлен. Тиде ӱжмаш мемнан элысе ял озанлык специалист-шамыч да ученый-шамыч коклаште кумда откликым вашлийын. Тӱҥ задачыже тыште: колхозлаште зимний учебым эртарыме годым чыла научный вийым мошген кучылташ. А тиде шукыжым верласе руководящий земельный орган-шамыч деч зависитла.

Зимний учебым организоватлымаш—земельный орган-шамычын центральный задачышт.

А. Анисимов,

СССР Наркомземын массовый кадр-шамычым ямдылыше бюрон начальникше.

Отв. редактор—

К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Иошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—5. Иошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.